

Rigsdagen, men enten man nu frygter det eller ikke, enten det er behageligt eller ikke, det bliver Bølgernes Sag. Det hedder i Grundlovens § 56: Embedsmænd, som vælges til Rigsdagsmænd, behøve ikke Regeringens Tilladelse til at modtage Valg. I Virkeligheden ere Lærerne ikke Embedsmænd, men de kunne utvivlsomt henføres til samme Bestemmelse i Grundloven, de maa i den Henseende være ligestillede med Andre, og der ligger bagved denne Bestemmelse altsaa, at de skulle sørge for den Gjerning, der er dem betroet, saaledes at det er forsvareligt, og navnlig da forsvareligt for dem, der nærmest se deres hele Værd for Kommuneraadene. Den kan være det for disse, uden at det synes saa for Andre, der staa fjernt derfra, idet der for de Sidstes Vedkommende kan komme andre Bifyn tilstede ved Betragtningen. Nu er jeg — og jeg er maasse saa heldig til at kunne gjøre det aldeles frit, uden personlige Hensyn — ved at overveie, hvorledes de Embedsmænd, der i det Hele ere valgte til Rigsdagen, have faaet deres Gjerning bestyret, medens de være paa Rigsdagen, kommen til den Anskuelse, at Lærerne have været istand til, medens de være i Rigsdagen, at faae deres Gjerning forsvareligt udført. Jeg skal føre nærmere Bevis. Lærerne indsætte i deres Sted ligedannede Mænd, og lad være, at enkelte af disse ikke have den Rutine, den Ovelse, som den Lærer, der er gaaet bort, saa vil dette, at de have dem — jeg antager, at det er almindeligt — Maret rundt, ved Siden af den Veiledning, som den mere Erfarne kan give, og ved Siden af den Hjælp, som han paa forskellig Maade kan yde, tiltrækkelig opveie den Skolelærers Undervisning, der er gaaet bort. Jeg veed desuden fra flere Tilfælde, at den Omstændighed, at en Lærer er gaaet bort fra sin Gjerning, har opfordret ham til paa forskellig Maade at yde Bidrag udover det, hvortil han var strengt forpligtet for at høde paa sin Fraværelse. Nu vil man tale om, at denne Lærer skulde, naar han kom i Rigsdagen, have en Lærer ved Skolen, og, naar han kom fra Rigsdagen, træde til igjen. Derom staar der ikke Noget i Grundloven, og det vilde ogsaa være en noget streng og besynderlig Fortolkning af Grundlovens Bestemmelse. Men jeg vil tage det Faktiske i og for sig, og da er jeg enig med den erede Minister i, at en saadan Pasning af Lærergjerningen, som skulde fremkomme paa den Maade, vilde ikke være heldig. Det vilde foraarsage Skiften af Lærer hvert Aar til meget forskellig Tid, somme Læder 3, 4, 6, 8 Maanedes igjennem, og maasse mere; det vilde give Brud i Undervisningen, som ikke vilde være ønskeligt; men det er ganske vist som Regel Tilfældet, at de holde Mænd til Pasning af deres Gjerning Maret rundt, og naar de udenfor Rigsdagen yde denne Lærer Hjælp paa forskellig Maade, vil det være ligesaa fordelagtigt for Undervisningen som ellers. Jeg skal bemærke, at Bestemmelsen i § 56 i Grund-

loven, naar den siger, at Embedsmænd, som vælges til Rigsdagsmænd, behøve ikke Regeringens Tilladelse til at modtage Valg, ingenlunde indeholder, at de vedkommende Embeds- og Bestillingsmænd skulle blive i deres Stilling til den Dag, de reise til, og gaa i deres Stilling igjen Dagen efter, at de ere vendte tilbage fra Rigsdagen; thi det er naturligt, at der med Rigsdagsgjerningen følger forskellige andre Forpligtelser, som en Rigsdagsmænd og Politiker maa bringe i Opfyldelse. Naar f. Ex. Folkethinget nedsatte en parlamentarisk Kommission og valgte dertil de Raagjældende ud af dets Medlemmer, er det et Hverv, der flyder af hans Stilling som Rigsdagsmænd og er en Fortættelse af denne, som efter min Mening fuldstændig berettiger ham til at lade sin Gjerning bestyre paa en lignende Maade i Overensstemmelse med Grundloven. At den friere Tilværelse for de Mænd, hvem Befolkningen har vist sin Tillid, kan være ubehagelig i forskellige Tilfælde, navnlig naar disse Mænd høre til Oppositionen, kommer jo ikke Sagen ved i og for sig. Men nu med Hensyn til andre erede Embedsmænd, som ere valgte ind i Rigsdagen? Ja, jeg deler dem for det Første i to Klasser; i dem, der bo udenfor Hovedstaden, og i dem, der bo i Hovedstaden. Naar nu erede Herrer, Forespørgeren i særdeleshed, har saa megen Omhu for Skolegjerningens Besørgelse omkring i Landet, hvor Folkets Tillid falder paa en Lærer, maa han jo anse det for at være en meget vigtig Samfundssag; men det er ikke den eneste vigtige, der er andre Virksomheder, der maa være endnu vigtigere, skal man dømme efter den større Omhu, man viser de Vedkommendes Uddannelse og den større Løn, de nyde for deres Gjerning. Skal man altsaa høre Omhu for een Slags Virksomhed, maa man ogsaa høre Omhu for en anden Slags Samfundsvirksomhed, som standses eller bringes ud af Lave, derved at vedkommende Ihændehaver af Bestillingen træder som valgt ind i Rigsdagen, og vi have jo haft fra Landet Embedsmænd i stor Mangfoldighed, — jeg tror, jeg kan sige godt halvtredie Hundrede. Om det i og for sig er for mange, eller for faa, taler jeg ikke om her, vi overlade jo til Bølgernes eget Skjøn, hvorledes de opfatte det, og hvi os for deres Dom, selv om Mange skulde synes, at det var mindre heldigt, at der sad saa mange kongelige Embedsmænd, saaledes som der f. Ex. i sin Tid sad i Rigsdagen saa mange Professorer, at de selv til visse Læder kunde fastsætte haade deres Løn og Pension. Det kunde jo være meget ubehageligt maasse, at der kom Lærere ind, som høre til Oppositionen, men det er af den Slags Ting, man maa hvi sig for, det er Bølgernes, hvis Syn paa Udvillingen der er det Afgjørende. Vi have haft en hel Del Amtmænd; jeg er tilbøjelig til at tro, at de fleste af disse Amtmænd, medens de sad i Rigsdagen, have bestyret deres Embede ved